

KORELACJA NAUCZANIA WYCHOWANIA MUZYCZNEGO
Z JĘZYKIEM POLSKIM W SZKOLE PODSTAWOWEJ
OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ

Korelacja pochodzi z języka łacińskiego, w którym termin "corellatio" oznacza współzależność. Używając terminu "korelacja" w odniesieniu do procesu dydaktyczno-wychowawczego szkoły podstawowej ogólnokształcącej, przyjmujemy, że jest to "system polegający na równoległym omawianiu i wyjaśnianiu na lekcjach różnych przedmiotów tych samych zagadnień z różnych punktów widzenia"^{1/}. Istnieje wiele przedmiotów, które wzajemnie na siebie oddziałują, między którymi znajdziemy mnóstwo powiązań dotyczących treści programowych. Niektóre rodzaje sztuki mają powiązania z pokrewnymi dla nich dziedzinami nauki. Oddziaływanie pewnego przedmiotu na inne i wzajemne ich powiązanie jest właśnie korelacją. Problem korelacji ma duże znaczenie przy wprowadzaniu nowych metod nauczania i wychowania. Nowe siatki godzin i programy nauczania, uwzględniają problem korelacji. Nauczyciele stosujący korelację w nauczaniu swoich przedmiotów, podbudowują prace innych nauczycieli, urozmaicają własną działalność poznawczą i wychowawczą, ukazują konieczność powiązań między przedmiotami. Korzyści ze stosowania korelacji wychowania muzycznego z językiem polskim w szkole podstawowej czerpie przede wszystkim młodzież, gdyż przyswajane wiadomości i umiejętności z tych przedmiotów wzbogacane zostają o przeżycia emocjonalne. Wzajemnie na siebie oddziałują przedmioty artystyczne /muzyka, plastyka itp./, oraz przedmioty artystyczne z przedmiotami humanistycznymi, matematyczno-przyrodniczymi i wychowaniem fizycznym.

Poniżej przedstawiony zostanie sposób realizowania korelacji w o-
parciu o przedstawione przykłady tematyczne i konspekty lekcyjne,
między wychowaniem muzycznym oraz językiem polskim.

1. Analiza repertuaru pieśniowego z wychowania muzycznego i cykli
tematycznych z języka polskiego w kl.V-VIII

Wychowanie muzyczne należy do wychowania estetycznego, jest
więc podstawowym czynnikiem we wszechstronnym rozwoju człowieka.
Nauczyciel wychowania muzycznego, podobnie jak wszyscy nauczyciele,
dąży do osiągnięcia celów: wychowawczych, poznawczych i kształcą-
cych. Prowadzi on swoją pracę umuzykalniającą przy pomocy najbar-
dziej przystępnego i powszechnego instrumentu, którym jest organ
głosu ludzkiego. Z tego wynika, że najważniejszą pomocą dydaktycz-
ną w rozbudzaniu i organizowaniu wyobraźni i świadomości muzycz-
nej dziecka jest piosenka. Przenika ona do świata muzycznych wyo-
brażeń dziecka w sposób najbardziej bezpośredni, jest elementem
umuzykalnienia, które dziecko przeżywa emocjonalnie. Odpowiednio
wybrana i we właściwym czasie wykorzystana piosenka ułatwia i przy-
bliża wiele trudnych zagadnień. Każda właściwie wybrana, dobrze nau-
czona i pięknie wykonana piosenka, powinna dać dzieciom radosne
przeżycia emocjonalne i estetyczne, zarówno od strony treści lite-
rackiej, jak i wartości muzycznych. Umuzykalnienie młodzieży szko-
ły podstawowej jest procesem umuzykalnienia świadomego, polegają-
cym na uważnej obserwacji melodii, rozpoznawaniu i odtwarzaniu róż-
nych zestawień dźwiękowych z uwzględnieniem ich wysokości, długoś-
ci, nasilenia i barwy, czyli po prostu jest świadomym rozwijaniem
słuchu muzycznego i wyobraźni muzycznej.

W klasach młodszych dzieci śpiewają dźwięki różnej wysokoś-
ci, wyrabiają sobie organ głosu i słuchu i równocześnie rozwijają
pamięć muzyczną. Podobnie dzieje się w nauce języka polskiego, gdyż

dziecko przez obcowanie ze starszymi naśladowuje ich mowę, uczy się bezwiednie, nieświadomie wyrazów, form gramatycznych, które dopiero po przyjsciu do szkoły zaczyna sobie świadomie przyswajać.

Przez śpiewanie pieśni działamy w dwojaki sposób na dziecko: poezją i muzyką. Te dwa składowe elementy pieśni /tekst, melodia/ działają we wzmożony sposób na wyobraźnię dziecka. Poezja i muzyka przemawia wyraźnie do dziecka swoją bezpośredniością. Przy uczeniu pieśni zadania te wykorzystywane są dla celów kształcących i wychowawczych. Im piękniejsza jest melodia i większa wartość literacka tekstu, tym mocniej oddziałuje ona na wyobraźnię i uczucia dziecka, tym bardziej sprzyja poznawaniu świata i przyczynia się do głębszego pojmowania oraz utrwalania wiadomości podawanych na lekcjach innych przedmiotów. We wszystkich podręcznikach do wychowania muzycznego znajdują się różnego rodzaju pieśni a mianowicie: - pieśni ludowe

- pieśni artystyczne

- pieśni ćwiczebne

- pieśni korelacyjne.

Podział na pieśni korelacyjne i ćwiczebne stwarza dogodną sytuację przy zestawianiu repertuaru pieśni dla danej klasy. Każda pieśń korelacyjna może być w pewnym zakresie zużytkowana do ćwiczeń. Pieśni te zarówno dla klas niższych jak i wyższych muszą posiadać nienaganną prozodię i wartość poetycką. Używane w śpiewnikach określenie "pieśń ludowa" oznacza, że jej melodia i tekst są pochodzenia ludowego. W ogromnym materiale pieśniarskim tego rodzaju możemy wyróżnić pieśni obrzędowe i pieśni powszechnie. Wiele z tych pieśni posiada także treści historyczne lub geograficzne. W ciągu roku szkolnego uczniowie każdego szczebla powinni opanować 12-15 nowych pieśni o tematyce, którą sugeruje program szkoły podstawowej.

Tematyka tych pieśni w kl.V obraca się wokół tematów:
" o ojczyźnie, rewolucyjnych, o przyjaźni między narodami, o życiu i pracy ludzi, o przyrodzie, harcerskich, żołnierskich, polskich i innych kompozytorów. Pieśni Ludowe"^{2/3}.

Nauczyciel wychowania muzycznego korelując swój przedmiot z innymi przedmiotami, musi przy układaniu rozkładu materiału wybrać pieśni, o takiej treści czy wartości artystycznej, które doskonale będą powiązane z tematyką innych przedmiotów. Trzeba również pamiętać, aby pieśni, które nazywamy korelacyjnymi były uczone w tym samym czasie w jakim nauczyciel polonista przerabia swój temat programowy.

Wiadome jest, że korelacja pozwala nauczycielowi urozmaić, uzupełnić wiadomości z danego przedmiotu, emocjonalnie przeżyć dany temat w jednostce lekcyjnej, ale tylko wówczas, gdy będzie ona zastosowana w odpowiednim czasie.

Spośród piosenek i pieśni zamieszczonych w podręczniku do wychowania muzycznego dla klasy V można wybrać sporą ilość takich, które doskonale będą się nadawały do zastosowania na lekcjach języka polskiego.

Tematy programowe z języka polskiego w klasie V obracają się wokół środowiska dziecka, jego rodziny, poruszają tematy związane ze szkołą, życiem kulturalnym swojej miejscowości, regionami Polski, z bojującymi o wolność i postęp społeczny, ze sprawami aktualnymi tj. uroczystościami szkolnymi, rocznicami. Ten obszerny program z języka polskiego w klasie V znajduje ścisłe powiązanie z tematyką pieśni zawartych w repertuarze przeznaczonym dla tej klasy. Program dla klas VI, VII i VIII przewiduje pewną ilość tematów, których realizacja wymaga ilustracji za pomocą reprodukcji

lub za pomocą utworu muzycznego, jakim w tym wypadku będzie pieśń czy nagranie płytowe. Kontakty młodzieży szkolnej ze sztuką będą wówczas częstsze, a nauczyciel języka polskiego przyczyni się do podniesienia wrażliwości estetycznej swych wychowanków. Przykładowe tematy korelacyjne dla klas V-VIII z języka polskiego i wychowania muzycznego umieszczone w tymże artykule, w konkretny i przystępny sposób pozwalają dostrzec wielkie podobieństwo w materiale i treści, pozwalają zasugerować nauczycielom języka polskiego wykorzystywanie odpowiednich pieśni do swoich tematów. Przy niektórych tematach umieściłam dwie piosenki, co pozwala nauczycielowi wychowania muzycznego wybrać jedną z nich i opracować na swoich lekcjach.

W miarę rozwoju poziomu intelektualnego młodzieży szkoły podstawowej wzrasta także w poszczególnych klasach stopień trudności omawianych tematów czy zagadnień na lekcjach języka polskiego i wychowania muzycznego. Tematyka lektury czy repertuaru pieśniowego staje się w starszych klasach obszerniejsza i trudniejsza do opanowania i zrozumienia. Nauczyciele stosują różnego rodzaju metody pozwalające tę właśnie tematykę przyswoić uczniom w dostępnej i zrozumiałej formie. Oprócz tematyki związanej ściśle z lekturą, znajduje także miejsce tematyka związana z aktualnymi wydarzeniami w kraju i na świecie. Dla tej właśnie tematyki nauczyciel języka polskiego znajdzie ogromną pomoc /w utrwaleniu i dokładnym przyswojeniu materiału/ w pieśniach i piosenkach nauczonych na lekcjach wychowania muzycznego.

Opracowywanie niektórych utworów literackich stanie się ciekawsze, jeśli wzbogacimy treść lekcji przeżyciem dzieła sztuki. Utwór muzyczny będzie nie tylko ilustrował pewne wątki treściowe, lecz wprowadzi podniosły nastrój, urozmaici pracę oraz pobudzi aktyw-

ność uczniów. Siła oddziaływania piosenki, która jest artystycznym obrazem rzeczywistości, wynika z samej istoty sztuki. Artysta potrafi uchwycić w przyrodzie i w życiu społecznym ludzi takie prawdy, jakich nie dostrzegają inni, a czując te prawdy głęboko, potrafi je wyrazić w pięknej poezji czy muzyce. Piękno dzieła sztuki budzi w nas zachwyt, stwarza podniosły nastrój, sięga do naszych uczuć i przekazuje nam te prawdy, które czuł i w które wierzył artysta. Toteż pieśni o Wiśle, morzu, Tatrach, lasach, fabrykach itp. budzą gorące umiłowanie ziemi ojczystej, żywe zainteresowanie się rozkwitem naszego kraju. Bliski staje się dziecku ten żołnierz, bohater piosenki, który walczył o wolność i wyzwolenie społeczne narodu. Pieśń kształtuje uczuciowy stosunek dziecka, do tego co je otacza, sprzyja i pomaga w poznawaniu świata.

W wyżej ukazany rozważaniu na temat korelacji wychowania muzycznego z językiem polskim, nauczyciele obu przedmiotów muszą również ustalić cele i tok postępowania, który chcą osiągnąć przy omawianiu utworu poetyckiego i pieśni. Nie należy wywoływać u uczniów wrażenia, że utwór poetycki dopiero zacznie promieniować na otoczenie swoją siłą artystyczną, kiedy zostanie udźwiękowiony. Uczniowie powinni odczuć i mieć możliwość sprawdzania na sobie, jak muzyka swoimi środkami potrafi wzbogacić treść utworu literackiego. Nauczyciel powinien uświadomić uczniów, że kompozytor zarówno w przebiegu melodii, jak i ujęciu rytmicznym, podąża za myślą poety, że prostota i serdeczność muzyki odpowiadają atmosferze uczuciowej wiersza.

2.

Przykładowe tematy korelacyjne z języka polskiego i wychowania muzycznego

a/ Przykładowe tematy korelacyjne dla klasy V.

LP.	Temat programowy	Temat lekcji z języka polskiego	Repertuar pieśniowy
I	Stosunek do nau- czycieli i kole- gów, dyscyplina, koleżeństwo, przy- jazn. Wydarzenia aktualne ³ .	1. Moje tegorocz- ne wakacje. 2. Święto LWP	1. "Szkolny dzwonek" muz. J. Wasowski sł. K. Parnowska 1a. "Wrócemy" muz. J. Wasowski sł. T. Kubiak 2. "Maszeruje pułk piechoty" muz. F. Rybicki sł. R. Pisarski
II	Organizacje sz- kolne i udział dzieci w ich pracach	3. Ocena pracy drużyny har- cerskiej na podstawie opo- wiadania "Nie- widzialna rę- ka".	3. "Na zieloną wę- drówkę" muz. M. Kaczurbina sł. M. Kowalewska
III	Charakterystycz- ne obrazy przy- rody i życia lu- dzi w różnych regionach Pols- ki	4. Wyodrębnianie poetyckich obra- zów przyrody na podstawie wier- sza "Ulewa" A. Asnyka	4. "Pożdrowienie" muz. M. Kaczurbina autoz słów - nieznany
IV	Charakterystycz- ne obrazy z ży- cia górników	5. Kto jest bohate- rem opowiadania "Lysek z pokła- du Idy"- G. Morcinka	5. "Idzie górnik" muz. S. Hadyna sł. Z. Pyzik
V	Praca ludzi na wsi i w mieście	6. Poznajemy ludzi i ich pracę na wsi i w mieście	6. "Plon niesiemy plon" pieśń ludowa z Krakowskiego

Lp.	Temat programowy	Temat lekcji z języka polskiego	Repertuar pieśniowy
VI	Bojownicy o wolność i postęp społeczny	7. Jakim człowiekiem był L. Waryński	7. "Marsz Gwardii Ludowej" aut. muz. nieznany sł.: W. Zielenko ukł.: S. Pruszkowski
VII	Najważniejsze wydarzenia bieżące	8. Rocznica wyzwolenia Warszawy i Bydgoszczy	8. "Przyleciała do Warszawy" muz.: L. Miklaszewski sł.: R. Pisarski
VIII	Miłość do ziemi ojczystej	9. Miłość poety do ojczyzny w wierszu "Być może"	9. "Piosenka o ojczyźnie" muz.: J. Wasowski sł.: R. Pisarski 9a. "Ziemia lubelska" muz.: B. Biegon sł.: Cz. Janczarski
IX	Najważniejsze wydarzenia bieżące	10. Co wyraża wiersz Wł. Broniewskiego "Pochód"	10. "Piosenka na Święto Pracy" muz.: H. Riek - Wiśniowski sł.: S. Aleksandrzak
X	Twórczość ludowa jako źródło poznania ludu i jego pragnień	11. Poznajemy "Baśń o bursztynie"	11. "Toruń" pieśń ludowa - kurpiowska

b/ Przykładowe tematy korelacyjne dla kl. VI z języka polskiego i wychowania muzycznego

Lp.	Temat programowy	Temat lekcji z języka polskiego	Repertuar pieśniowy
I	Najważniejsze wydarzenia bieżące	1 ^o . Rocznica wybuchu II wojny światowej. 1a. Żołnierz Polski	1. "Warszawa" muż.: S. Pruszkowski sł.: K. I. Gałczyński 2. "Rozszumiały się wierzby płaczące" autor muzyki: nieznany sł.: R. Słezak
II	Charakterystyczne obrazy życia ludzi w Polsce	2. Przeobrażenia gospodarcze, społeczne i kulturalne	3. "Wieczór nadchodzi" mel. ludowa z Kaszub
III	Obrazy z życia młodzieży	3. Zaproszenie na wycieczkę	4. "Pieśń jesienna" muż.: Suzin A. sł.: J. Kaźmierczakowa
IV	Wybitni artyści polscy	4. Obrazy z życia Fr. Chopina	5. "Życzenie" muz.: F. Chopin sł.: S. Witwicki
V	Najważniejsze wydarzenia współczesne	5. I-Maja	6. Przypomnienie piosenek pierwszomajowych z kl. IV i V
VI	Twórczość ludowa w różnych dziedzinach sztuki	6. Tematyka utworów ludowych	7. "Żebym ja wiedziała" mel. ludowa z Mazowsza opr.: J. Fotek

c/ Przykładowe tematy korelacyjne dla kl.VII z języka polskiego i wychowania muzycznego

Lp.	Temat programowy	Temat lekcji z języka polskiego	Repertuar pieśniowy
I	Najważniejsze wydarzenia aktualne	1. Święto L W P	1. "Jarzębinowa Pieśń" muz.: K. Serocki sł.: T. Uragacz ^{7/} .
II	Sylwetki bojowników o wolność i postęp społeczny	2. Postawa Polaków w walce o wolność	2. "Warszawianka" z 1905r. autor mel.: niezłany sł. W. Świącicki 2a. "Idą leśni" muz. J. Wasowski sł.: J. Jurandot
III	Sylwetki wybitnych artystów	3. St. Moniuszko twórca opery narodowej	Płyta L 0443 aria Halki z II-go aktu opery "Halka" Płyta L 0440 aria Stefana z III aktu opery "Straszny dwór"
IV	Przeobrażenia gospodarcze i społeczne P.L.	4. Nowoczesność gospodarstw rolnych	3. "Gaiku zielony" pieśń ludowa z Mazowsza
V	Wydarzenia aktualne	5. 1-Maja	4. "Pieśń majowa" muz.: J. Klukowski sł.: H. Bechler.

d/ Przykładowe tematy korelacyjne dla kl. VIII
z języka polskiego i wychowania muzycznego

Lp.	Temat programowy	Temat lekcji z języka polskiego	Repertuar pieśniowy
I	Postępowe idee polityczne i społeczne	1. Walka i ocena postawy żołnierzy polskich we wrześniu 1939 2. Analiza tekstu "Międzynarodówki"	1. "Marsz Gwardii Ludowej" autor mel.: nieznany 2. "Międzynarodówka" muz.: H. Pottier
II	Obrazy z przeszłości Polski	3. Walka narodu polskiego z najeźdźcą	3. "Służymy ci ojczyźnie" muz. Z. Nowacki sł.: W. Maksymkin
III	Najważniejsze wydarzenia aktualne	4. Rocznica LWP 4a. Rocznica wyzwolenia Warszawy i Bydgoszczy	4. "Żołnierska piosenka" muz.: M. Radzik sł.: A. Hesper 4a. "Polonez warszawski" muz.: T. Sygietyński sł.: J. Ficowski
IV	Obrazy z życia wybitnych działaczy rewokucjonistów	5. Umiłowana wola życia i walki L. Waryńskiego	5. "Mazur kajdaniarski" autor mel.: nieznany sł.: L. Waryński
V	Obrazy z życia współczesnego w Polsce	6. Rozwój kultury w Polsce	6. "Pieśń o ojczyźnie" muz.: K. Serocki sł.: J. Gałkowski
VI	Wydarzenia aktualne	7. 1-Maja-akademia szkolna	7. Przypomnienie piosenek o ojczyźnie z klas VI i VII

3. Przykładowe konspekty lekcyjne z uwzględnieniem korelacji języka polskiego i wychowania muzycznego

a/ Przykładowy konspekt lekcyjny dla klasy V.

Temat lekcji: Jakie myśli zawarł W. Broniewski w wierszu "Pochód"

Cele lekcji: a/ zapoznanie dzieci z utworem W. Broniewskiego,
b/ bogacenie i doskonalenie słownictwa uczniów,
c/ ukazanie znaczenia patriotycznych manifestacji pierwszomajowych w życiu wszystkich ludzi.

Metoda: Eksponująca, słowna.

Pomoce naukowe: Podręcznik do języka polskiego dla kl.V, podręcznik do wychowania muzycznego dla kl.V, ilustracje, płyta, adapter.

Przebieg lekcji: 1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Nawiązanie do tematu:

- dzielenie się wrażeniami z oglądanego przez dzieci pochodu pierwszomajowego,
- oglądanie ilustracji z gazet,
- relacje o przebiegu manifestacji w innych miastach na podstawie oglądanych przez dzieci sprawozdań w telewizji,
- sprawdzenie jaka pieśń śpiewana podczas pochodu utkwiała dzieciom w pamięci.

3. Zapis tematu lekcji w zeszytach i na tablicy.

4. Realizacja tematu według planu:

- po wstępnych rozważaniach na temat oglądanego pochodu pierwszomajowego, wysłuchanie z płyty recytacji wiersza W. Broniewskiego " Pochód ",
- wyjaśnienie określeń "pieśń jak czerwień wspólna",
- które słowa wiersza dają wiarę w zwycięstwo socjalizmu na całym świecie?

- co oznacza zdanie: "śpiewa ją Warszawa, Moskwa, Paryż"?
- jakich środków artystycznych użył poeta w swoim wierszu?
- zapis wyrazów opisujących radosny, wiosenny nastrój,
- wypisywanie z wiersza tych wyrazów, którymi poeta określa wyraz - pieśń.

5. Jaką pieśń nauczoną na wychowaniu muzycznym można zaśpiewać przy omawianiu tego tematu?

- odśpiewanie piosenki "Piosenka na Święto Pracy",
- porównanie tekstu literackiego pieśni z tekstem wiersza.

6. Zadanie domowe:

- napisać dwa zdania pojedyncze o pochodzie pierwszomajowym i zastosować w nich porównania.

b/ Przykładowy konspekt lekcyjny dla klasy VI.

Temat lekcji: Obrazy z życia wielkiego kompozytora na podstawie książki "Śladami Chopina".

Cel lekcji: Odbicie w pieśniach i utworach fortepianowych przeżyć, umiłowania ojczyzny, tęsknoty i patriotyzmu kompozytora.

Metoda: Polimetodyczna.

Pomoce naukowe: Obrazki przedstawiające F. Chopina i jego rodziców, czytanka "Frycek", książka pt. "Śladami Chopina", podręcznik do wychowania muzycznego dla kl. VI, płyta, adapter.

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Podanie i wyjaśnienie tematu:

- przypomnienie wiadomości o F. Chopinie z ubiegłego roku w oparciu o czytankę "Frycek",

- skąd czerpał tematy do swoich utworów?
- czego dowiedzieliście się o F. Chopinie na lekcjach wychowania muzycznego?
- 3°. Zapoznanie dzieci z obrazkami przedstawiającymi F.Chopina w różnych okresach jego życia.
- 4°. Odczytanie kilku fragmentów książki pt."Śladami Chopina".
- 5°. Wysłuchanie poloneza g-moll z 1817r.
- 6°. Krótka charakterystyka jego twórczości.
 - jaki rodzaj twórczości, oprócz instrumentalnej, uprawiał F.Chopin?
 - zwrócenie szczególnej uwagi na twórczość wokalną F.Chopina.
- 7°. Odśpiewanie pieśni "Życzenie".
- 8°. Krótka charakterystyka innych pieśni F.Chopina.
- 9°. Zapis w zeszytach notatki związanej z postawionym wyżej pytaniem.
- 10°. Podsumowanie lekcji.
- 11°. Zadanie domowe:
 - jakie znam utwory muzyki instrumentalnej i wokalne F.Chopina.

o/ Przykładowy konspekt lekcyjny dla klasy VII.

Temat lekcji: Sprawozdanie z akademii szkolnej poświęconej rocznicy wyzwolenia Warszawy i Bydgoszczy.

Cel lekcji: Podziw i szacunek dla pracy i osiągnięć budowniczych nowej rzeczywistości w Polsce Ludowej.

Metoda: Eksponująca, słowna.

Pomoce naukowe: Płyta z nagraniem "Polonez warszawski", adapter.

Przebieg lekcji: 1. Czynności organizacyjno-porządkowe.

2. Nawiązanie do tematu:

- jaką rocznicę obchodziliśmy w najbliższym czasie?
- jak przebiegały uroczystości związane z rocznicą wyzwolenia Warszawy i Bydgoszczy w naszym mieście i kraju?

3. Zapis tematu lekcji w zeszytach.

4. Przypomnienie charakteru akademii i zapis planu.

5. Sprawozdanie ustne:

- kto przygotował akademię szkolną?
- kiedy i gdzie ona się odbyła?
- co było w części oficjalnej akademii?
- kto otworzył część artystyczną akademii?
- jakiego rodzaju wrażenia wywarła na nas akademie szkolna? /wolne wypowiedzi uczniów/,
- jakie piosenki wykonał chór szkolny?
- o czym mówiły te piosenki?
- wysłuchanie z płyty "Poloneza warszawskiego",
- krótka charakterystyka utworu pod względem literackim i melodycznym.

6. Podsumowanie lekcji.

7. Napisać sprawozdanie z akademii.

d/ Przykładowy konspekt lekcyjny dla klasy VIII.

Temat lekcji: Analiza tekstu "Międzynarodówki"

Cel lekcji: Pogłębianie uczuć internacjonalizmu i solidarności z klasą robotniczą. Walory literackie pieśni.

Metoda: Problemowa.

Pomoce naukowe: Podręcznik do wychowania muzycznego dla kl.V
Encyklopedia Popularna, płyta, adapter.

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.
2. Nawiązanie do tematu:
 - tło historyczne związane z powstaniem "Międzynarodówki",
 - wysłuchanie z płyty pieśni "Międzynarodówka".
3. Rozwinięcie tematu:
 - odczytanie tekstu "Międzynarodówki" zapisanego na tablicy,
 - dlaczego pieśń ta stała się hymnem bojowym całej klasy robotniczej?
 - co decyduje o jej sile i podniosłym nastroju? /omówienie charakteru pieśni/,
 - zwrócenie uwagi na walory literackie pieśni,
 - jaki charakter mają uczucia wyrażone w pieśni?
 - jakiego rodzaju melodię posiada "Międzynarodówka"?
4. Notatka podsumowująca temat lekcji:
 - w krótkich zdaniach opisać rodzaj treści i melodii pieśni,
 - jakiego rodzaju lirykę reprezentuje ta pieśń?
5. Odśpiewanie "Międzynarodówki".
6. Zadanie domowe:
 - wyszukać pieśni o podobnym charakterze w literaturze chóralnej.

4. Z a k o ń c z e n i e

Korelacja polega na łączeniu treści rozłożonych pomiędzy poszczególne przedmioty nauczania, nie stale, lecz wtedy, gdy nadarza się okazja wynikająca z życia szkolnego lub pozaszkolnego. Możliwości łączenia tematów programowych z języka polskiego z wychowaniem muzycznym jest bardzo wiele. Korelację wychowania muzycznego i przedmiotów humanistycznych we współczesnej szkole należy

stosować często i systematycznie, gdyż nowatorska koncepcja wychowania muzycznego odpowiada nowym tendencjom teoretycznym.

Kształcenie w artystycznym sposobie przekazywania tekstów jest u nas poważnie zaniedbane i dlatego chcąc przyczynić się do podniesienia rangi wychowania muzycznego w powiązaniu z innymi przedmiotami, przedstawiłam w niniejszym artykule jeden ze sposobów wykorzystania pieśni w jednostkach lekcyjnych języka polskiego. Przez częste stosowanie korelacji w nauczaniu swoich przedmiotów, nauczyciele ułatwiają młodzieży poznanie bogatej i skomplikowanej rzeczywistości, kształcą ich wrażliwość, uczucia i wyobraźnię.

Według zaleceń programowych, nauczyciel wychowania muzycznego musi dokonać wyboru pieśni i to zgodnie z zainteresowaniami i możliwościami poznawczymi oraz odtwórczymi uczniów. Nie bez znaczenia jest fakt, że dobór tych pieśni musi odbywać się pod kątem powiązania ich z pozostałymi działami programu, w których podawanie wiedzy muzycznej oraz kształtowanie kultury muzycznej staje się najistotniejszym problemem wychowania muzycznego.

Zawarte w artykule przykładowe tematy i przykładowe konspekty lekcyjne mają charakter propozycji. Wymagają one zatem od uczącego dokonania selekcji pod kątem własnych potrzeb, a zwłaszcza planowanych celów lekcji. Powodzenie lekcji będzie zależało od wyboru właściwej pieśni lub piosenki, jak również od umiejętności wkomponowania ich w tok lekcyjny.

P r z y p i s y

1. Encyklopedia Popularna. PWN, Warszawa 1962, s. 500
2. Program nauczania ośmioklasowej szkoły podstawowej. PZWS, Warszawa 1963, s. 574
3. Program nauczania...., op.cit., s. 160
4. M. Kaczurbina, L. Miklaszewski: Wychowanie muzyczne. PZWS, Warszawa 1972, ss. 15, 24, 41, 48, 46, 58, 70.
5. M. Kaczurbina, L. Miklaszewski: op.cit., ss. 10, 12, 20, 37, 39, 74.
6. E. Lipska, M. Przychodzińska: Wychowanie muzyczne. PZWS, Warszawa 1973, ss. 19, 32, 43, 69, 80, 82.
7. D. Malko, M. Przychodzińska: Wychowanie muzyczne dla kl. VII. WSiP, Warszawa 1975, ss. 29, 38, 41, 53, 80.
8. S. Matecki: W krainie muzyki. PZWS, Warszawa 1970, ss. 32, 44, 108.
9. A. Suzin: Śpiewnik dla chórów szkół podstawowych. PZWS, Warszawa 1962, s. 9.

B i b l i o g r a f i a

1. Cofalik J.: Malarstwo i muzyka w nauczaniu języka polskiego. W.: Zarząd Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego Wydział Pedagogiczny, Katowice 1961r.
2. Dembowska J. - Jakubowska Z.: Nauczanie języka polskiego w klasach V-VIII szkoły podstawowej. PZWS, W-wa 1968r.
3. Encyklopedia Popularna. PWN, Warszawa 1962r.
4. Jankowski M.: Wychowanie muzyczne w szkole ogólnokształcącej. PZWS, Warszawa 1970.
5. Kaczurbina M.- Miklaszewski L.: Wychowanie muzyczne. PZWS, Warszawa 1972r.
6. Lipska E. - Przychodzińska M.: Wychowanie muzyczne. PZWS, Warszawa 1973r.
7. Malko D. - Przychodzińska M.: Wychowanie muzyczne dla kl.VII WSiP, Warszawa 1975r.
8. Latecki S.: W krainie muzyki. PZWS, Warszawa 1970r.
9. Przychodzińska M. - Kaciczak M.: Muzyka i wychowanie. Nasza Księgarnia, Warszawa 1969r.